

אסטרטגיה בין תיאוריה לפרקטיקה: מחשבה אסטרטגית וחשיבה אסטרטגית

תיאור הקורס

קורס זה מקנה היכרות היסטורית, ידע תיאורטי, וכלים אנליטיים מעשיים המאפשרים חקירה, עיצוב וניהוג של אסטרטגיה צבאית-ביטחונית בהקשר של מדיניות הביטחון הלאומי. החניכים יעברו חוויה אינטלקטואלית של התמודדות עיונית ומעשית עם ההיסטוריה, התיאוריה והפרקטיקה של חשיבה אסטרטגית-צבאית בהקשר של הביטחון הלאומי, באמצעות שלושה מאמצים דידיקטיים, המשלימים זה את זה.

החלק הראשון של הקורס מציג לחניכים את תחום "לימודי האסטרטגיה", כדיסציפלינה אקדמית של מדעי המדינה. חלק זה בוחן את מקומו של מוסד המלחמה ביחסים הבינלאומיים, מתחקה אחר התפתחות המחשבה הצבאית בעת החדשה, בזיקה להשתנות אופי הלחימה בהקשרים קונבנציונליים, על-קונבנציונליים ותת-קונבנציונליים. כמו כן, בחלק זה מתודעים החניכים להיסטוריה האינטלקטואלית של תהליכי הדיאגנוזה המודיעינית, Net Assessment ותכנון אסטרטגי, והיווסדם של תחומים מקצועיים אלה כנדבכי היסוד במדיניות הביטחון הלאומי בקהילות אסטרטגיות בעולם.

החלק השני של הקורס מציג לחניכים מגוון של גישות ואסכולות של חשיבה אסטרטגית במישור הצבאי, וכלים אנליטיים שתומכים בתהליך קבלת ההחלטות בתחום הביטחון הלאומי בכלל, ובעת עיצוב וניהוג של אסטרטגיה צבאית בפרט. קונקרטי, חלק זה של הקורס סוקר את המורכבויות הקוגניטיביות של תהליך עיצוב האסטרטגיה, מציג מושגי יסוד בחשיבה המערכתית, ומקנה לחניכים בסיס אינטלקטואלי המאפשר חקירה מערכתית, הנמצאת בליבת החשיבה האסטרטגית.

החלק השלישי של הקורס מתמקד בחקירה שיטתית של סוגיות אסטרטגיות נבחרות. חלק זה של הקורס מאפשר לחניכים לשלב את הידע התיאורטי הבסיסי עם מיומנויות החשיבה האסטרטגית אשר נרכשו קודם לכן, ולהתמודד באמצעותם, הלכה למעשה, עם סוגיות הליבה העכשוויות העומדות במוקד העיסוק של הקהילה האסטרטגית הישראלית.

דרישות הקורס

- קריאת חומר אקדמי לקראת השיעורים (חומר חובה מודגש)
- הובלה והשתתפות בדיון על בסיס חומר הקריאה
- כתיבת עבודה מסכמת

חלק א': התפתחות המחשבה האסטרטגית-הצבאית

נושא ראשון: האבולוציה של מוסד המלחמה, התפתחות החשיבה האסטרטגית המודרנית, והיווסדם של לימודי האסטרטגיה בעולם האקדמי (16.10.17)

קריאת חובה

1. John Baylis and James Wirtz, "Introduction," in John Baylis, James Wirtz, Colin Gray, and Eliot Cohen, *Strategy in the Contemporary World* (Oxford: Oxford UP, 2007), pp. 1-15.
2. Michael Sheehan, "The Evolution of Modern Warfare," in *Strategy in the Contemporary World* (Oxford: Oxford UP, 2007), pp. 43-66.

קריאת רשות

3. Thomas G. Mahnken, "Strategic Theory," in *Strategy in the Contemporary World* (Oxford: Oxford UP, 2007), pp. 66-81.
4. John Garnett, "The Causes of War and the Conditions of Peace," in *Strategy in the Contemporary World* (Oxford: Oxford UP, 2007), pp. 19-41.
5. Collin Gray, *Schools for Strategy: Teaching Strategy for 21st Century Conflict* (US Army Strategic Studies Institute, 2009).

נושא שני: תולדות המחשבה האסטרטגית וההתפתחות לחימה קונבנציונלית (16.10.17)

קריאת חובה

6. דימה אדמסקי, תרבות אסטרטגית וחדשנות צבאית, הוצאת מודן (2012), פרק הקדמה, עמ' 13-32.
7. John Ferris, "Conventional Power and Contemporary Warfare," in *Strategy in the Contemporary World* (Oxford: Oxford UP, 2007), pp. 253-273.

קריאת רשות

8. Daniel Moran, Geography and Strategy, in *Strategy the Contemporary World* (Oxford: Oxford UP, 2007), pp. 122-140.

נושא שלישי: תולדות המחשבה האסטרטגית בעידן הלוחמה ההיברידית (18.10.17)

קריאת חובה

9. איתי ברון וכרמית ולנסי, "המהפכה בעניינים צבאיים של הציר הרדיקלי", מערכות 432, עמ' 4-17.

קריאת רשות

10. Dima Adamsky, "Jihadi Operational Art: The Next Wave of Jihadi Strategic Studies," *Studies in Conflict and Terrorism*, no. 1, 2010.
11. James D. Kiras, "Irregular Warfare," in *Strategy in the Contemporary World* (2007), pp. 163-191.
12. Alex Wilner, "Deterring the Undeterrable," *Journal of Strategic Studies*, vol. 34, no. 1, 2011.

נושא רביעי: תולדות המחשבה האסטרטגית בעידן הגרעיני (22.10.17)

קריאת חובה

13. Lawrence Freedman, *The Rise and Fall of Deterrence* (Cambridge: Polity Press, 2004), pp. 6-25.

קריאת רשות

14. יוסי בידץ ודימה אדמסקי, התפתחות הגישה הישראלית להרתעה – דיון בקורתי בהיבטיה התאורטיים והפרקטיים, *עשתונות 8* (2014).
15. T.V. Paul, "Complex Deterrence: An Introduction," in T.V. Paul, Patrick M. Morgan, and James, J. Wirtz, *Complex Deterrence: Strategy in the Global Age* (Chicago: The University of Chicago Press, 2009), pp. 1-27.
16. C. Dale Walton and Colin S. Gray, "The Second Nuclear Age: Nuclear Weapons in the Twenty-first Century," in *Strategy in the Contemporary World* (2007), pp. 209-227.
17. John Baylis and Mark Smith, "The Control of Weapons of Mass Destruction," in *Strategy in the Contemporary World* (2007), pp. 228-252.

נושא חמישי: ההיסטוריה האינטלקטואלית של היוסדות דיאגנוזה מודיעינית, Net Assessment ותכנון אסטרטגי כתחומי הליבה המקצועיים (29.10.17)

קריאת חובה

18. Mark Lowenthal, "What is Intelligence?" in *Intelligence from Secrets to Policy* (CQ Press, 2008), pp. 1-12; "The intelligence process," pp. 73-90.
19. Paul Bracken, "Net Assessment: A Practical Guide," *Parameters* (Spring 2006), pp. 90-100.

20. דימה אדמסקי, תרבות אסטרטגית וחדשנות צבאית, הוצאת מודן (2012), פרק סיכום, עמ' - 217-231.

קריאת רשות

21. Jeffrey S. Lantis and Darryl Howlett, "Strategic Culture," in *Strategy in the Contemporary World* (2007), pp. 82-99.
22. Roger Z. George and James B. Bruce, *Analyzing Intelligence: National Security Practitioners' Perspective* (Georgetown University Press, 2008), pp. 1-13.
23. Colin Gray, "Why strategy is difficult?", in Thomas Mahnken and Joseph Maiolo, *Strategic Studies: A Reader* (Routledge, 2008), pp. 391-398.
24. Eliot Cohen, "Technology and Warfare", in *Strategy in the Contemporary World* (2007), pp. 141-159.

חלק ב': חשיבה אסטרטגית

מבוא (1.11.2017)

קריאת חובה

1. יהושפט הרכבי, "אסטרטגיה וטקטיקה", ב"מלחמה ואסטרטגיה", הוצאת מערכות (1990), עמ' 333 – 340.
2. אדוארד לוטוואק, "נספח א' – הגדרות של אסטרטגיה", ב"אסטרטגיה של מלחמה ושלוש", הוצאת מערכות (1990), עמ' 333 – 335.
3. המונח "אסטרטגיה", ב"המילון למונחי צה"ל", מטכ"ל 1-10, אג"ם – תוה"ד (1998), עמ' 46-47.
4. ד"ר צבי לניר, "סף החשיבה האסטרטגית", מערכות 326, עמ' 2 – 11, 43.

קריאת רשות

5. קריאה חופשית על הרקליטוס ומרכיב השינוי הקבוע במציאות;
6. מטריאליזם דיאלקטי;
7. גאורג וילהלם פרידריך הגל והמונחים תזה, אנטי-תזה וסינתזה.

מאפייני הסביבה וגישות מחקר (7.11.2017)

קריאת חובה

8. אדוארד לוטוואק, אסטרטגיה של מלחמה ושלוש, הוצאת מערכות (1990), עמ' 19 – 54.

חשיבה מערכתית, גישה של מערכות, רמה מערכתית (7.11.2017, 8.11.2017)

קריאת חובה

9. שמעון נווה, "מימד המערכת האוניברסלית", ב"אמנות המערכה – התהוותה של מצוינות צבאית", הוצאת משרד הביטחון (2001), עמ' 24 – 34.
10. אדוארד לוטוואק, "הרמה האופרטיבית", ב"אסטרטגיה של מלחמה ושלוש", הוצאת מערכות (1990), עמ' 148 – 153.
11. עפרון רזי ופנחס יחזקאלי, העולם איננו ליניארי, הוצאת משרד הביטחון (2007), עמ' 15 – 23, 98 – 116.
12. "תיאוריית התלות", ויקיפדיה.
13. "גישת הקונפיגורציה", ויקיפדיה.

אסטרטגיה ולמידה (15.11.2017)

קריאת חובה

14. עיצוב תהליכי הלמידה ופיתוח הידע לצרכי פיתוח תפיסות במפקדה הכללית ובמפקדות הראשיות, תוה"ד (2015).
15. פיטר סנג'י, "תחומי הארגון הלומד", ב"הארגון הלומד", הוצאת מטר (1995), עמ' 13 – 21.